

ชื่อผลงาน การพัฒนาความร่วมมือการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของผู้จำหน่าย ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ทัศนศึกษาพื้นที่ อำเภอกงเวียง จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย : กานต์ญานี เกียรติพนมแพ, วิทยา พวงแสง,
วรางคณา คุ่มโกคา, อนุชา มะลาลัย

บทนำ

- การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1 ใน 10 อันดับแรก
ของปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุการตายและความพิการ (WHO, 2019)

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

- ปี 2558 ต้มร้อยละ 34
- ปี 2564 ต้มร้อยละ 28 แนวโน้มลดลง
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ต้มมากเป็นอันดับ 2
- ชายดื่มมากกว่า หญิง 4 เท่า

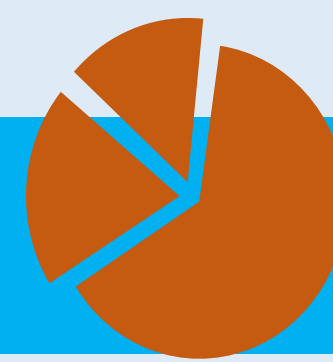
เขตสุขภาพที่ 7 (ปี 2564)
- จังหวัดขอนแก่น อัตราการดื่ม
สูงที่สุด ต้มร้อยละ 39.9 สูงกว่าปี 2560
(ร้อยละ 36.45)

ยุทธศาสตร์การทำงาน 7 กลยุทธ์

1. การควบคุม จำกัดการเข้าถึง
2. การควบคุมพฤติกรรม การขับซื้อหลังดื่ม
3. การบำบัดรักษา
4. การควบคุมการโฆษณา
5. การขึ้นราคามารับระบบภาษี
6. การสร้างค่านิยมลดการดื่ม
7. ระบบสนับสนุน บริหารจัดการ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- ปี 2563 – 2564 พบข้อร้องเรียน ใน
พื้นที่เขต 7 17 เรื่อง (ระบบTAS)
โดยเฉพาะการโฆษณา
- มีการจัดทำ MOU ในพื้นที่แหล่ง
ท่องเที่ยว 2 จังหวัด 4 แห่ง
- ยังพบการละเมิด ทั้งด้านบุคคล เวลา /
สถานที่ และการติดป้ายโฆษณา ฯ

ผลการศึกษา

1. ด้านสถานการณ์การปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า
ผู้จำหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือ และยังคงขาดความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับข้อห้ามตาม
กฎหมาย พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (บุคคล สถานที่ วัน เวลา)
2. ด้านกิจกรรมการพัฒนา แกนนำ อสม. ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 - 2.1 กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนา โดยการให้ความรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติใน
สถานการณ์สมมุติ การใช้สื่อวิดีโอ ผ่านกิจกรรมฐานเรียนรู้ ทำให้เข้าใจ
และเกิดทักษะในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 - 2.2 มีการร่วมจัดทำแผนควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 - 2.3 ผลการตรวจเตือนเฝ้าระวัง ร้านค้าจำนวน 42 ร้าน

การประเมิน	ผลการประเมิน
- การขายตามเวลาที่กำหนด	ร้อยละ 16.67 เพิ่มขึ้นร้อยละ 75
- การขายให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี	ร้อยละ 19.05 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.45
- การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ร้อยละ 38.10 ลดลงเหลือร้อยละ 9.09

3. ผลการประเมินความรอบรู้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ในผู้จำหน่ายฯ

ความรู้ความเข้าใจ ก่อน - หลังดำเนินการ

ระดับ	ความรู้ความเข้าใจ ก่อน - หลังดำเนินการ	ความรอบรู้มาตรการฯ ก่อน - หลังดำเนินการ
น้อย	30.95 (ก่อน) / 7.14 (หลัง)	61.9 (ก่อน) / 42.86 (หลัง)
ปานกลาง	40.48 (ก่อน) / 40.48 (หลัง)	14.29 (ก่อน) / 26.19 (หลัง)
มาก	28.57 (ก่อน) / 52.38 (หลัง)	11.9 (ก่อน) / 30.95 (หลัง)

สรุปและอภิปรายผล : จากผลการศึกษา

1. ผู้จำหน่ายมีความรู้ความเข้าใจและการตัดสินใจรวมถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับ
มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของภุชงค์ ชุนลึก
และคณะ (2556) การตรวจเยี่ยมร้านค้าโดยเจ้าหน้าที่ มีผลทำให้ผู้จำหน่ายปฏิบัติ
ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น
2. การกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อาทิ การ
ขายให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ประเด็นการโฆษณา ลดลง สอดคล้อง
กับการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย (2561) พบว่า ผู้ประกอบการร้านค้าโดยรอบ
สถานศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ส่วนใหญ่ไม่สอบถามอายุของผู้ซื้อก่อนจำหน่ายฯ และ
การจำหน่ายให้เยาวชน และมีการติดป้ายโฆษณา
3. เครือข่ายมีการวางแผนบูรณาการต่อเนื่องในชุมชน โรงเรียน และให้มีการ
จัดทำธรรมนูญชุมชน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เครือข่ายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ต้องสนับสนุน การจัดทำธรรมนูญชุมชน
งานศพปลอดแอลกอฮอล์และโรงเรียนปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และติดตามประเมินผล
เป็นระยะ ต่อเนื่อง
2. หน่วยงานระดับเขต จังหวัด อำเภอ หรือพื้นที่ ควรมีการสนับสนุน เสริมทักษะ
หรือพัฒนา HL ให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน ให้สามารถปฏิบัติตามมาตรการควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อจำกัดการเข้าถึง และลดนักดื่มหน้าใหม่ ควบคู่กับการควบคุมผู้
จำหน่าย
3. ควรศึกษาการขับเคลื่อนงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ต้นแบบอื่นๆ
เพื่อเปรียบเทียบ ขยายผล และสนับสนุนมาตรการฯ ระดับชุมชน เพื่อควบคุมการบริโภค
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้เกิดชุมชนต้นแบบเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

- ศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้จำหน่าย
- พัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในผู้จำหน่าย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการศึกษา

วิจัยเชิงปฏิบัติการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- แกนนำชุมชน อสม.
- ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ตำบลหนองกุงเขิน
คัดเลือกแบบเจาะจง

การศึกษา แบ่งเป็น 3 ระยะ

1. ศึกษาสถานการณ์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน
ผู้จำหน่ายฯ จำนวน 42 คน
2. พัฒนาความร่วมมือ จัดกิจกรรมฐานเรียนรู้
จัดทำแผนควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ติดตามประเมินผล 2 ครั้ง จัดประชุมฯ และประเมิน
สำรวจ HL การปฏิบัติตามมาตรการของผู้จำหน่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- แบบบันทึกข้อมูลสรุปการประชุม
- แบบประเมินประเมินร้านค้า
- แบบสอบถาม HL กลุ่มผู้จำหน่าย

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การประชุม การประเมิน
การสอบถาม และการสังเกต

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เชิงปริมาณ : แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เชิงคุณภาพ : วิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุม และผลการติดตามในพื้นที่